

Phát huy giá trị Trung tâm hành hương Đức Mẹ Núi Cúi làm phong phú sản phẩm du lịch tỉnh Đồng Nai

Hồ Lưu Phúc¹, Vũ Nhật Tân²

¹Trường Đại học Tiền Giang

²Trường Đại học Văn hóa Thành phố Hồ Chí Minh.

Email: Phucluho@gmail.com

Tóm tắt

Vùng Đông Nam Bộ hiện nay có nhiều cơ sở thờ tự công giáo như: Trung tâm hành hương Đức Mẹ Bình Triệu; Trung tâm hành hương Đức Mẹ Núi Cúi; Trung tâm hành hương tượng Chúa Kito Vua; Đền Thánh Đức Mẹ Bãi Dâu; Nhà thờ Mồ Các Vị Tử Đạo thu hút nhiều khách du lịch tham quan, hành hương hằng năm. Trong các điểm kể trên, Trung tâm hành hương Đức Mẹ Núi Cúi, tỉnh Đồng Nai là điểm tham quan, hành hương công giáo mang nhiều giá trị về lịch sử, văn hóa có khả năng phát triển thành điểm du lịch tâm linh phát triển mạnh trong tỉnh và khu vực Đông Nam Bộ. Bài viết qua việc giới thiệu điểm du lịch Trung tâm hành hương Đức Mẹ Núi Cúi góp phần xây dựng và đa dạng thêm tuyến điểm tham quan du lịch tâm linh mới ở tỉnh Đồng Nai và khu vực Đông Nam Bộ.

Nhận 06/05/2025

Được duyệt 26/08/2025

Công bố 30/09/2025

Từ khóa

Trung tâm hành hương; Du lịch tâm linh; Du lịch hành hương; Du lịch Đồng Nai; Đức Mẹ Núi Cúi;

© 2025 Journal of Science and Technology - NTTU

1. Đặt vấn đề

Du lịch tâm linh, du lịch hành hương là khái niệm mới được đề cập đến gần đây. Du khách theo một tôn giáo hay tín ngưỡng nào đó đều mong muốn được thực hành các nghi lễ tại những nơi họ cho là linh thiêng. Đây là loại hình du lịch được các đơn vị tổ chức du lịch quan tâm bởi yếu tố tâm linh là mục tiêu nhằm thỏa mãn nhu cầu của con người, diễn ra bằng các hoạt động chủ yếu là khai thác các giá trị văn hóa phi vật thể.

Đồng Nai có vị trí giáp với Thành phố Hồ Chí Minh, là cửa ngõ của con đường Bắc Nam và nằm trong vùng kinh tế trọng điểm Nam Bộ. Đồng Nai là tỉnh có dân số đông thứ 5 của cả nước, với nhiều thành phần dân cư. Đây cũng là địa phương có sự đa dạng tôn giáo, tín ngưỡng, trong đó đạo công giáo là tôn giáo có nhiều tín đồ với nhiều nhà thờ, tu viện có kiến trúc độc đáo cùng nhiều các hoạt động thực hành tôn giáo. Nổi bật là Trung tâm hành hương Đức Mẹ Núi Cúi (TTĐMNC) ở xã Thống Nhất, tỉnh Đồng Nai. TTĐMNC từ khi xây dựng là nơi thường xuyên tìm đến không

chỉ với giáo dân trong và ngoài tỉnh mà còn là điểm tham quan du lịch của nhiều khách du lịch gần xa, là niềm tự hào của giáo dân tỉnh Đồng Nai nói riêng và cả nước nói chung. Đây là điểm du lịch tâm linh, hành hương mới ở tỉnh Đồng Nai và khu vực Đông Nam Bộ. Việc phát huy các giá trị điểm du lịch tâm linh này góp phần đa dạng sản phẩm du lịch cho tỉnh Đồng Nai và

khu vực Đông Nam Bộ, góp phần liên kết với nhiều sản phẩm du lịch trong và ngoài tỉnh, thúc đẩy phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội cho địa phương và khu vực.

Tuy nhiên, điểm du lịch tâm linh, hành hương TTĐMNC vẫn chưa phát huy được hết những giá trị văn hóa, tôn giáo để gắn với các hoạt động tham quan, trải nghiệm, chiêm bái cho du khách, người hành hương trong và ngoài tỉnh, hướng đến trở thành điểm du lịch hành hương, tâm linh lớn trong nước và quốc tế. Đồng thời, công trình nghiên cứu, điểm du lịch TTĐMNC chủ yếu được biết qua tác phẩm Đường đến Núi Cúi, hành trình của Đức tin là Hồi ký của Song Nguyễn xuất bản năm 2021 của Nhà xuất bản Đồng Nai. Vì thế, hiện nay vẫn chưa có nhiều công trình nghiên cứu giới thiệu, quảng bá điểm đến cho công chúng hay những công trình nghiên cứu quan tâm đến việc phát huy, khai thác giá trị điểm đến gắn với các hoạt động phát triển du lịch tại địa phương.

Vì thế, mục tiêu nghiên cứu của bài viết tập trung vào việc giới thiệu, quảng bá điểm đến TTĐMNC, chi tiết các hạng mục công trình, các chương trình, hoạt động tại điểm đến này. Đồng thời, qua việc phân tích thực trạng thu hút khách du lịch, hành hương đến tham quan, trải nghiệm, chiêm bái để đưa ra những định hướng, giải pháp trong việc phát triển điểm du lịch hành hương, tâm linh này đúng với tầm vóc là một điểm du lịch, hành hương lớn của địa phương và quốc gia.

2. Cơ sở lý luận

Về khái niệm du lịch tâm linh, Nguyễn Văn Tuấn đưa ra quan điểm như sau: “Xét về nội dung và tính chất hoạt động, du lịch tâm linh thực chất là loại hình du lịch văn hóa, lấy yếu tố văn hóa tâm linh vừa làm cơ sở vừa làm mục tiêu nhằm thỏa mãn nhu cầu tâm linh của con người trong đời sống tinh thần. Theo cách nhìn nhận đó, du lịch tâm linh khai thác những yếu tố văn hóa tâm linh trong quá trình diễn ra các hoạt động du lịch, dựa vào những giá trị văn hóa vật thể và phi vật thể gắn với lịch sử hình thành nhận thức của con người về thế giới, những giá trị về đức tin, tôn giáo, tín ngưỡng và những giá trị tinh thần đặc biệt khác. Theo đó, du lịch tâm linh mang lại những cảm xúc và trải nghiệm thiêng liêng về tinh thần của con người trong khi đi du lịch” [1].

Ngoài ra, có thể nhắc đến khái niệm du lịch tâm linh do Hồ Kỳ Minh đề xuất: “Du lịch tâm linh hiện nay được thể hiện trên nhiều cung bậc, nhiều dạng. Dạng thứ nhất, đó là những hoạt động tham quan, văn cảnh tại các cơ sở tôn giáo, tín ngưỡng. Đây là dạng hẹp nhất, chưa thể hiện được ý nghĩa của hoạt động du lịch này nhưng lại là hoạt động phổ biến nhất hiện nay; Dạng thứ hai được mở rộng hơn với cách hiểu là tìm đến các địa điểm, cơ sở tín ngưỡng, tôn giáo bên cạnh tham quan văn cảnh thì còn đề cúng bái, cầu nguyện. Dạng này có mở rộng hơn nhưng mới chỉ phù hợp với những đối tượng có theo tôn giáo, tín ngưỡng; Dạng thứ ba có mục đích chính là tìm hiểu các triết lý, giáo pháp khiến cho con người trầm tĩnh, để tâm hồn thư thái, cải thiện sức khỏe và cảm nhận chính bản thân mình” [2].

Qua khái niệm du lịch tâm linh của Hồ Kỳ Minh, có thể nhận thấy các hình thức của du lịch tâm linh được phân cấp thông qua mức độ tham gia của du khách. Du khách có thể thực hiện các hoạt động được phân cấp từ thấp đến cao tại các cơ sở tôn giáo này bao gồm: ngắm nhìn; thực hiện nghi thức tôn giáo; tìm hiểu sâu sắc và vận dụng các triết lý và niềm tin tôn giáo để hoàn thiện đời sống tinh thần và nâng cao thể chất cho bản thân. Như vậy, những không gian có thể chứa đựng các giá trị văn hóa tâm linh bao gồm các công trình chùa, nhà thờ, thánh đường, thánh thất, đình, chùa, miếu, phủ thờ, ... Các công trình này không những chứa đựng các giá trị văn hóa tâm linh thuần túy mà còn là các điểm đến lưu giữ các giá trị nghệ thuật kiến trúc đặc sắc. Bên cạnh đó, du khách có nhu cầu tìm hiểu du lịch tâm linh còn quan tâm đến sự kiện và các hoạt động thực hành niềm tin tôn giáo, tín ngưỡng và đức tin.

3. Phương pháp nghiên cứu

Để tìm hiểu đề tài này, ngoài phương pháp thu nhập, tổng hợp và phân tích tài liệu thì phương pháp nghiên

cứ định tính được sử dụng là phương pháp chủ đạo, chủ yếu là hoạt động quan sát, tham gia cùng hoạt động phỏng vấn sâu. Nhóm tác giả thực hiện việc tham quan tổng thể Trung tâm, quan sát cách bố trí tổng thể khu vực thánh đường và nơi đặt tượng Đức Mẹ, đồng thời ghi chép lộ trình và được nói chuyện với người thiết kế ra khu Trung tâm hành hương- Kiến trúc sư Ngô Viết Nam Sơn, con trai của cố Kiến trúc sư Ngô Viết Thụ, người từng đạt giải Khôi nguyên La Mã về kiến trúc, người thiết kế nhiều công trình nổi tiếng trong đó có Dinh Độc Lập hiện nay là Hội Trường Thống Nhất.

4. Kết quả nghiên cứu

4.1. Qui mô Trung tâm hành hương Đức mẹ Núi Cúi

Hình 1: Tượng Đức Mẹ Núi Cúi, Thống Nhất, Đồng Nai (Nguồn: Trang thông tin Trung tâm hành hương Đức Mẹ Núi Cúi, 2025).

Núi Cúi với chiều cao hơn 100 m tọa lạc tại xã Gia Tân 1, huyện Thống Nhất, tỉnh Đồng Nai (nay là xã Thống Nhất, tỉnh Đồng Nai), nằm cạnh hồ Trị An, một trong những hồ nước tự nhiên đẹp ở Đồng Nai. Tên gọi Núi Cúi cũng được cho rằng vì núi cao, triền dốc thung lũng sâu và không có đường lên núi. Khi lên núi, người đi phải khom lưng, cúi thấp người bám vấu từ gốc cây này đến gốc cây khác [3].

Ngược lại với quá trình đi chuyển thì cảnh quan trên núi lại trong lành mát mẻ với mảng xanh của cây rừng, mảnh xanh của nước hồ Trị An. Hơn nữa, địa hình xung quanh ngoài núi đồi còn có thung lũng, có mặt bằng lớn, bốn phía Bắc, Nam, Đông, Tây đều là đất nông nghiệp do người dân canh tác trồng hoa màu, xa các khu dân cư và nhà máy đông đúc, thuận lợi cho việc xây dựng một trung tâm hành hương qui mô lớn.

Ngoài những tiêu chuẩn chọn lựa về địa hình xây dựng, khu vực xung quanh núi Cúi còn là nơi định cư của nhiều giáo dân công giáo từ nhiều nơi khác nhau đến vùng này định cư lâu dài. Nhiều nhà thờ công giáo thuộc giáo phận Xuân Lộc, Đồng Nai được xây dựng gần khu vực này như: nhà thờ Đức Huy; Dốc Mơ; Đức Long; Đức Mẹ Hằng Cứu Giúp đến nhà thờ Phú Dông; Hiệp Nhất. Đây có thể được xem là công trình nổi bật nằm giữa lòng các

xứ đạo Công giáo, chính vì thế có nhiều lợi thế trong việc tương trợ, giúp đỡ nhau khi xây dựng Trung tâm hành hương công giáo.

TTĐMNC được Ủy ban nhân dân tỉnh Đồng Nai chấp thuận cho xây dựng tại Văn bản số 2532/UBND-VX ngày 31.03.2014; Ban tôn giáo tỉnh cấp giấy công nhận TTĐMNC trực thuộc sự quản lý của Tòa giám mục Xuân Lộc tại văn bản số 18/GCN-BTG ngày 31.03.2014 [4] giáo phận Xuân Lộc đã tổ chức lễ đặt viên đá đầu tiên, chính thức khởi công xây dựng công trình tôn giáo này vào ngày 18.09.2015 [5]. Cho đến hiện nay, công trình tôn giáo này đã hoàn thiện được nhiều hạng mục trọng điểm, có thể đón tiếp được nhiều khách hành hương với sức chứa dự kiến hơn 100.000 người từ nhiều nơi đến tham quan.

Công trình được sử dụng chỉ đạo chính của Giám mục giáo phận Xuân Lộc Nguyễn Chu Trinh, sau này là giám đốc Trung tâm hành hương Đức Mẹ Núi Cúi. Người điều hành quá trình xây dựng là Linh mục Đặng Văn Tú, Phó thường trực Ban xây dựng, người có nhiều kinh nghiệm trong công tác chủ nhiệm và điều hành các công trình tôn giáo trong giáo phận Xuân Lộc như Tòa giám mục, Đại chủng viện. Một trong những khó khăn trong việc xây dựng là thế đất là đồi núi, thung lũng hẹp. Trong quá trình xây dựng, nhiều bản vẽ thiết kế từ nhiều kiến trúc sư đã được gửi về cho Tòa giám mục Xuân Lộc, trong đó, bản vẽ của Kiến trúc sư Ngô Viết Nam Sơn đáp ứng được các yêu cầu đề ra nên được lựa chọn. Kiến trúc sư Ngô Viết Nam Sơn có nhiều công trình xây dựng đóng

góp nhiều cho quá trình kiến thiết đô thị quốc gia. Các hạng mục công trình chính còn nhờ sự đóng góp của nhà điêu khắc Xuân Thu; Giáo sư Tiến sĩ Nguyễn Văn Hiệp - Giám đốc Học viện trung tâm thành phố và Công ty Vĩnh Cửu đảm trách việc xây dựng. Quan trọng hơn đó là sự đóng góp của hàng trăm công nhân xây dựng, sự tương trợ của giáo dân công giáo trong khu vực.

Tính đến thời điểm hiện nay, TTĐMNC đang khẩn trương hoàn thiện nhiều hạng mục còn dang dở nhằm phục vụ việc đón tiếp khách hành hương cũng như khách tham quan từ nhiều nơi đến. Tuy công trình vẫn còn thi công, việc tham quan diễn ra không liên tục nhưng vẫn thu hút rất nhiều khách đến tham quan. Hiện nay, ngoài thời gian dành cho việc thi công, xây dựng thì TTĐMNC từ 7h30 đến 21h giờ từ thứ Năm đến tối Chủ nhật, phục vụ khách tham quan, hành hương. Đặc biệt, với hệ thống đèn chiếu sáng hiện đại lắp đặt trên tượng Đức Mẹ Núi Cúi giúp cho tượng đài Đức Mẹ được chiếu sáng vào ban đêm, cả khu vực trở nên lung linh, đầy màu sắc tạo cho không gian thêm phần linh thiêng, trang trọng.

4.2. Một số hạng mục chính của công trình

TTĐMNC được xây dựng với diện tích 13.627 ha bao gồm nhiều hạng mục như: Nhà nguyện Thánh Thể; Tượng Đức Mẹ Maria Vô Nhiễm Nguyên Tội; Đền Thánh; Khu nhà đa dụng; Nhà mục vụ; Nhà điều hành; Nhà đón tiếp; Nhà Y tế; Nhà khách; Nhà Vọng cảnh; Nhà Phục sinh.

Trong phạm vi bài viết này chúng tôi xin chỉ trình bày một số hạng mục trọng điểm theo bảng dưới.

Bảng 1: Một số công trình chính của Trung tâm hành hương

STT	Tên công trình	Công năng
1	Nhà nguyện Thánh Thể	Nơi cử hành các nghi thức cầu nguyện
2	Tượng Đức Mẹ Maria Vô Nhiễm Nguyên Tội	Cả tượng Đức Mẹ Maria và phần đế tượng tổng là 50 m cao.
3	Đền Thánh và nhà đa năng	Khu vực cầu nguyện riêng của các đoàn thể và là nơi dùng cho việc hội họp của các đội nhóm.
4	Nhà điều hành	Nơi quản lý và điều phối chính các hoạt động của Trung tâm hành hương.
5	Bệnh xá	Chăm sóc bệnh nhân.
6	Nhà mục vụ	Nơi tổ chức các khóa học đào tạo theo chương trình học công giáo dành cho giáo dân.

Nhà nguyện Thánh Thể có kiến trúc lấy cảm hứng từ nhà rông Tây Nguyên, với mái cong đặc trưng và diện tích 1.145 m², là nơi diễn ra các nghi thức cầu nguyện hằng ngày và những lễ trọng trong năm theo lịch Công giáo.

Tượng Đức Mẹ Maria Vô Nhiễm Nguyên Tội là tâm điểm của toàn bộ Trung tâm Đức Mẹ Núi Cúi (TTĐMNC), tọa lạc trên khu vực rộng 2.926 m². Phần

đế tượng cao 17 m, do Ngô Viết Nam Sơn là kiến trúc sư thiết kế, gồm ba tầng:

- Tầng 1: phòng đa năng dùng cho cầu nguyện hoặc hội họp;
- Tầng 2: phòng truyền thống;
- Tầng 3: phòng Thánh và phòng kỹ thuật.

Chiều cao 17 m gợi nhớ việc Đức Mẹ sinh Chúa Giêsu khi 17 tuổi. Phía trên là tượng Đức Mẹ màu trắng cao

33 m, bệ Chúa Hải Đồng Giêsu, tượng trưng cho 33 năm cuộc đời Chúa trên trần thế. Tổng chiều cao 50 m cũng mang ý nghĩa kỷ niệm 50 năm thành lập Giáo phận Xuân Lộc (1966–2016).

Tượng mang phong cách tương đồng với Đức Mẹ Lộ Đức (Pháp) nhưng được cách điệu phù hợp với văn hóa địa phương; ánh mắt Mẹ cúi xuống, hướng về giáo phận như ban phước lành cho nhân loại. Nghệ nhân Xuân Thu là tác giả chính, cũng là người thiết kế tượng Đức Mẹ Bãi Dâu (25 m) ở Vũng Tàu. Công trình được GS.TS Nguyễn Văn Hiệp và Công ty Vĩnh Cửu phối hợp thi công, đảm bảo kỹ thuật và tính thẩm mỹ cao.

Đền Thánh và Nhà đa năng là những hạng mục quan trọng khác.

- Đền Thánh có diện tích 5.568 m², được thiết kế theo hình “mũ triều thiên” – biểu tượng ân sủng Thiên Chúa ban cho Đức Mẹ, phần nóc có vòng nguyệt quế và Thánh giá mạ vàng – bạc, tạo không gian trang nghiêm, linh thiêng. Đền có sức chứa trên 5.000 người, có thể mở rộng khi cần.

- Nhà đa năng cao ba tầng, rộng 19.034 m², trưng bày nhiều tượng Đức Mẹ và các Thánh Tử Đạo Việt Nam, là không gian cầu nguyện, hội họp và sinh hoạt chung của các đoàn thể Công giáo.

Bên cạnh đó, một số công trình khác như Nhà điều hành là nơi quản lý và điều phối chính các hoạt động của Trung tâm hành hương. Bệnh xá có hình dạng thiết kế như một con tàu bệnh viện do một số nữ tu thuộc dòng tu Phaolo Sài Gòn có nhiều năm kinh nghiệm chăm sóc bệnh nhân đảm nhiệm; Nhà mục vụ là nơi tổ chức các khóa học đào tạo theo chương trình học công giáo dành cho giáo dân.

Ngoài ra, một số hạng mục nhỏ hơn cũng được đầu tư như khu vực nhà xe, nhà vệ sinh công cộng. Các con đường dẫn từ quốc lộ 20 cũng như con đường bao quanh khu vực hồ Trị An cũng được xây dựng, đầu tư kiên cố giúp khách hành hương không chỉ đến để thực hiện nhu cầu tâm linh tín ngưỡng mà còn có cơ hội thưởng ngoạn cảnh đẹp trên núi cũng như cảnh đẹp xung quanh khu vực hồ Trị An.

Tóm lại, đây được xem là công trình với qui mô lớn, tích hợp nhiều công trình nhỏ hơn với nhiều chức năng khác nhau, đáp ứng được nhu cầu cũng như số lượng người hành hương lớn. Đây được xem là công trình điểm nhấn lớn nhất không chỉ trong phạm vi của giáo phận Xuân Lộc mà còn là Trung tâm hành hương lớn nhất của đạo công giáo ở Việt Nam.

4.3. Những ưu điểm và hạn chế của việc khai thác điểm du lịch tâm linh mới của Đồng Nai

Việc xây dựng TTĐMNC có thể đem lại nhiều lợi ích cho người dân địa phương nói riêng và của tỉnh Đồng Nai nói chung. “Trước hết, đây là nơi hành hương tâm linh giúp nâng cao đời sống văn hóa tâm linh cho giáo dân của tỉnh và khách hành hương từ khắp mọi miền đất nước, để sống theo đường hướng của Giáo Hội và sống phúc âm trong lòng dân tộc Việt Nam”, kể đến công trình “đóng góp cho tỉnh Đồng Nai thêm một thắng cảnh mới gần gũi với thiên nhiên, là điểm văn hóa tâm linh thu hút có thể giúp kích thích phát triển hoạt động kinh tế xã hội và du lịch tại địa phương. Ngoài ra, đây cũng có thể là yếu tố giúp phát triển đô thị và cải thiện hạ tầng xã hội, hạ tầng kỹ thuật, đời sống người dân ở khu vực” [6].

TTĐMNC trở thành điểm đến quan trọng trong mạng lưới du lịch tôn giáo của tỉnh Đồng Nai, góp phần mở rộng lựa chọn hành hương và tham quan cho tín đồ Công giáo và du khách. Từ khi đưa vào hoạt động đầu năm 2022, trung tâm đón trung bình 1.500–2.000 lượt khách mỗi ngày, bao gồm khách hành hương và khách du lịch thông thường. Dịp lễ Tết đạt khoảng 3000 lượt khách/ngày. Thời điểm các dịp lễ lớn như Lễ Đức Mẹ Vô Nhiễm Nguyên Tội, Lễ Giáng sinh, tháng Hoa dâng kính Đức Mẹ (tháng 5) và tháng Mân Côi (tháng 10) thì lượng khách cũng đạt “hàng ngàn lượt” nhưng chưa có con số thống kê chính xác [7].

Thay vì trước đây, tín đồ công giáo muốn tổ chức các chuyến đi hành hương thì phải di chuyển xa đến một số điểm như: Đức Mẹ Tà Pao (Bình Thuận); Tượng Chúa Kito Vua (Vũng Tàu); Nhà Thờ Mồ các vị Tử đạo (Bà Rịa); Đức Mẹ La Vang (Quảng Trị) thì ngày nay, TTĐMNC lại là một sự lựa chọn phù hợp vì khoảng cách di chuyển gần, tiết kiệm được nhiều về thời gian di chuyển và chi phí cho chuyến đi.

Với sự đầu tư cơ sở vật chất, cơ sở hạ tầng ngày càng hiện đại ở trung tâm hành hương giúp cho tín đồ công giáo, người tham quan đến đây cảm thấy rộng rãi, thoải mái, đáp ứng tốt cho nhu cầu thể hiện niềm tin tâm linh tín ngưỡng, nhu cầu sinh hoạt cá nhân không chỉ với khách nội tỉnh, trong khu vực mà còn phục vụ hiệu quả dành cho tín đồ từ nơi xa đến, lưu trú dài ngày. Với qui mô lớn cũng đa dạng trong các hạng mục công trình liệt kê ở phần trên đảm bảo số lượng khách tham quan lớn, có khả năng tiếp nhận nhiều đoàn khách trong cùng một thời điểm, ngay cả những ngày sự kiện quan trọng trong đạo công giáo cũng như những ngày nghỉ lễ lớn ở Việt Nam.

Hơn nữa, về cơ sở hạ tầng nhiều năm qua, tuyến quốc lộ 1A, quốc lộ 20 đi qua địa phận tỉnh Đồng Nai được đầu tư, mở rộng, sửa chữa. Các tuyến đường cao tốc

liên tỉnh, vùng kết nối Đồng Nai với các tỉnh vùng Đông Nam Bộ, Duyên hải miền Trung được mở rộng hơn và xây dựng kiên cố. Nhiều dự án đường xá, cao tốc, sân bay quốc tế đang được đầu tư khai thác giúp cho việc khách tham quan từ xa đến được thuận lợi hơn, rút ngắn thời gian di chuyển.

Bên cạnh đó, TTĐMNC có nhiều thuận lợi khi liên kết các tuyến điểm du lịch trong vùng và liên tỉnh. Tỉnh Đồng Nai cũng là địa phương có nhiều di tích lịch sử, danh lam thắng cảnh đẹp và ngày càng được đầu tư nhiều về cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ cho hoạt động phát triển kinh tế du lịch khi có nhiều nhà hàng, quán ăn, trạm dừng chân phục vụ du khách trên các hành trình tham quan du lịch. Nhiều khách sạn, homestay hiện nay đạt tiêu chuẩn lưu trú giữ chân nhiều du khách ở lại dài ngày hơn.

Tuy nhiên, việc phát triển du lịch tại đây cũng đối mặt với một số thách thức: tính mùa vụ: lượng du khách tập trung cao điểm vào các dịp lễ lớn, trong khi các ngày thường khá vắng vẻ.

Thiếu đa dạng sản phẩm: chủ yếu là du lịch hành hương đơn thuần, thiếu các hoạt động giải trí, trải nghiệm và dịch vụ đi kèm.

Hạn chế về cơ sở hạ tầng: các dịch vụ lưu trú, ăn uống, và mua sắm còn thiếu và chưa đáp ứng đủ nhu cầu của du khách, đặc biệt là du khách cao cấp.

Thiếu liên kết: chưa có sự kết nối chặt chẽ với các điểm du lịch lân cận để tạo thành một chuỗi du lịch hoàn chỉnh.

Vấn đề môi trường: khó khăn trong việc kiểm soát rác thải, bảo vệ cảnh quan và duy trì trật tự khi có lượng lớn du khách.

5. Thảo luận

Đồng Nai với nhiều danh thắng tự nhiên và văn hóa, phải kể đến: thác Giang Điền, rừng Thác Nai, rừng Quốc gia Nam Cát Tiên, nơi lưu giữ nhiều dấu ấn, di tích khảo cổ học, đảo Ó, Đồng Trường, Bửu Long, Văn Miếu Trấn Biên, sông Ray, mộ cổ Hang Gòn hay hòn đá chồng Định Quán. Giờ đây, Đồng Nai thêm một địa danh tham quan, tâm linh mới đó là TTĐMNC. Trong định hướng thời gian tới khi đưa TTĐMNC trở thành một điểm du lịch hành hương, tâm linh thu hút khách du lịch trong và ngoài tỉnh đến tham quan, hành hương, chiêm bái cần chú ý các điểm sau:

Xây dựng các tour hành hương theo lộ trình, thời gian mới cho tín đồ:

Hiện nay, nhiều doanh nghiệp lữ hành tổ chức tour hành hương Công giáo đến tham quan TTĐMNC, kết hợp với các điểm như Tòa Giám mục Đồng Nai, các nhà thờ

địa phương, Khu du lịch Suối Mơ hay Vườn quốc gia Nam Cát Tiên.

Du khách vừa thể hiện đức tin tôn giáo, vừa tận hưởng không khí thiên nhiên, văn hóa và ẩm thực địa phương. Gần đây, các chương trình hành hương kết hợp giao lưu, học tập giữa các hội đoàn Công giáo diễn ra thường xuyên, nhất là trong các dịp lễ lớn. Tiêu biểu như: Lễ Mẹ sầu Bi, Gia đình trẻ giáo phận Xuân Lộc hành hương Năm Thánh 2025, Ngày của Mẹ, Lễ tạ ơn 30 năm phục vụ người khiếm thị và sáng kiến cầu nguyện cho hòa bình thế giới vào ngày 13 hằng tháng tại TTĐMNC.

Ngoài ra, TTĐMNC còn đón nhiều đoàn hành hương quốc tế, như đoàn Paguyuban Tulang Rusuk Surabaya (PTRS) từ Indonesia gồm 53 thành viên, đến cầu nguyện, tham quan và thực hiện hoạt động thiện nguyện tại các điểm như TTĐMNC, Đền Thánh Đức Mẹ Bãi Dâu và Tượng Chúa Kitô Vũng Tàu.

Một số doanh nghiệp lữ hành tại TP. Hồ Chí Minh như Bazan Travel, VietNamtourist hay Kỳ Nguyên Tourist tổ chức tour hành hương Công giáo liên kết nhiều điểm như Đức Mẹ Tà Pao (Bình Thuận), TT hành hương Đức Mẹ Núi Cúi (Đồng Nai), Đức Mẹ Bãi Dâu và Tượng Chúa Kitô Vua (Bà Rịa-Vũng Tàu).

Hệ thống giao thông thuận tiện giúp việc kết nối các điểm hành hương trong vùng dễ dàng hơn. Nhiều cơ sở ăn uống và lưu trú cũng được xây dựng quanh khu vực Trung tâm hành hương để phục vụ khách tham quan và nghỉ lại qua đêm.

Nhìn chung, các tour hành hương có thời gian ngắn (1–3 ngày), chi phí thấp, di chuyển thuận tiện, chủ yếu đáp ứng nhu cầu tín ngưỡng và tâm linh của các đoàn thể Công giáo ở khu vực lân cận.

Xây dựng các tour hành hương theo lộ trình, thời gian mới cho khách du lịch thông thường:

Hình 3: Chương trình tour hành hương 1 ngày 1 đêm của công ty du lịch Bazan Travel (Trang thông tin điện tử công ty du lịch Bazan Travel, 2025).

Từ quốc lộ 20, du khách dễ dàng nhận ra Tượng Đức Mẹ trên đỉnh Núi Cúi, biểu tượng nổi bật của khu vực. Đường vào TTĐMNC dài khoảng 1,5 km, được mở

rộng và thuận tiện cho xe du lịch lớn, giúp việc di chuyển, tham quan trở nên dễ dàng hơn. Nhờ vị trí thuận lợi trên tuyến du lịch TP. Hồ Chí Minh - Đồng Nai - Lâm Đồng và các hành trình liên vùng, TTĐMNC trở thành điểm dừng lý tưởng cho du khách.

Hiện nay, nhiều công ty du lịch lồng ghép điểm tham quan Đức Mẹ Núi Cúi vào các tour truyền thống để tăng tính hấp dẫn cho hành trình qua Đồng Nai. Đức Mẹ Núi Cúi không chỉ là điểm hành hương và tham quan tôn giáo, mà còn là nơi dừng chân nghỉ ngơi, với không gian mát mẻ, trong lành và cảnh quan hài hòa giữa thiên nhiên và kiến trúc, giúp du khách thư giãn, phục hồi sức khỏe trước khi tiếp tục hành trình.

Ngoài ra, thời gian tới, cần quan tâm nhiều hơn đến một số vấn đề như:

Cần duy trì các hoạt động tôn giáo định kỳ như thánh lễ, tĩnh tâm, cầu nguyện thường xuyên và chất lượng để thu hút giáo dân và du khách. Bên cạnh đó, phát triển các tuyến hành hương nội khu kết nối với nhà nguyện, đền thờ nhỏ, điểm tĩnh tâm, tạo lộ trình ý nghĩa cho người tham dự.

Trung tâm nên bổ sung bảng thông tin song ngữ (Việt-Anh) giới thiệu về lịch sử và ý nghĩa tôn giáo của các công trình, đồng thời phát triển brochure hoặc ứng dụng di động giúp du khách tìm hiểu dễ dàng hơn.

Về dịch vụ hỗ trợ, cần mở rộng nhà lưu trú và khu nghỉ dưỡng phù hợp với nhu cầu hành hương (nhà khách, phòng tập thể, khu cắm trại), đảm bảo tiện nghi, sạch sẽ và an toàn. Dịch vụ ăn uống nên đa dạng, có món truyền thống và món chay; cửa hàng lưu niệm cung cấp sản phẩm tôn giáo như tượng Đức Mẹ, chuỗi hạt, sách kinh. Ngoài ra, cần xây dựng website và trang mạng xã hội chuyên nghiệp, đa ngôn ngữ, thường xuyên cập nhật lịch lễ, sự kiện và hoạt động nổi bật, kết hợp công nghệ ảnh 360° để khách truy cập có thể tham quan trực tuyến.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Nguyễn Văn Tuấn (Tổng cục trưởng Tổng cục Du lịch). (2013). Tham luận tham dự Hội nghị quốc tế về du lịch tâm linh vì sự phát triển bền vững (Ninh Bình, 21-22/11/2013).
- [2]. Hồ Kỳ Minh (chủ nhiệm), 2013, Nghiên cứu và đề xuất giải pháp phát triển loại hình du lịch văn hóa tâm linh trên địa bàn tỉnh Quảng Trị, Đề tài khoa học công nghệ cấp tỉnh, Viện Nghiên cứu Phát triển kinh tế xã hội Đà Nẵng.
- [3]. Song Nguyễn. (2021). Đường đến Núi Cúi, hành trình của Đức tin. Đồng Nai: Nhà xuất bản Đồng Nai.
- [4]. Cổng thông tin quy hoạch xây dựng và quy hoạch đô thị Việt Nam, Bộ Xây dựng. (2014). Truy cập từ: <https://quyhoach.xaydung.gov.vn/vn/quy-hoach/4262/duyet-quy-hoach-chi-tiet-xay-dung-ty-le-1-500-trung-tam-duc-me-nui-cui-tai-xa-gia-tan-1--huyen-thong-nhat-tinh-dong-nai.aspx>.
- [5]. Ban truyền thông Giáo phận Xuân Lộc. (2015). Giáo phận Xuân Lộc: Thánh lễ đặt viên đá đầu tiên xây dựng Trung tâm Đức Mẹ Núi Cúi. Truy cập từ: <https://tgpsaigon.net/bai-viet/giao-phan-xuan-loc-thanh-le-dat-vien-da-dau-tien-xay-dung-trung-tam-duc-me-nui-cui-28371>.
- [6]. Trang thông tin Bộ Xây dựng. Quy hoạch chi tiết xây dựng tỷ lệ 1/500 Trung tâm Đức Mẹ Núi Cúi tại xã Gia Tân 1, huyện Thống Nhất tỉnh Đồng Nai. (2014). Truy cập từ: <http://quyhoach.xaydung.gov.vn/vn/quy->

Hệ thống đặt dịch vụ trực tuyến nên được triển khai để hỗ trợ đặt tour, giờ lễ, hoạt động thiện nguyện hoặc giao lưu.

Trung tâm nên phối hợp với các công ty lữ hành tổ chức thêm chương trình sinh hoạt, học tập, giao lưu cho khách hành hương; đồng thời khuyến khích du lịch MICE nhờ có quảng trường lớn, phù hợp tổ chức sự kiện tôn giáo và cộng đồng.

Cuối cùng, cần phối hợp chặt chẽ với chính quyền địa phương trong công tác tổ chức, đảm bảo an ninh, an toàn cho du khách, đồng thời nâng cao ý thức cộng đồng về du lịch thân thiện và phục vụ khách hành hương.

6. Kết luận

Với vị trí thuận lợi, TTĐMNC được xây dựng bên bờ hồ Trị An có cảnh quan đẹp, cách quốc lộ 20 khoảng 5 km, đây là tuyến đường giao thông huyết mạch nối liền với quốc lộ 1 với các tỉnh Tây Nguyên. Do vậy, đây là nơi có điều kiện thuận lợi để phát triển khu vực trong tương lai về kinh tế, chính trị và văn hóa, đặc biệt văn hóa tinh thần, tâm linh. Các tour hành hương đang diễn ra, có các chương trình giành cho tín đồ công giáo, có chương trình dành cho khu khách thông thường, nhưng tựu chung lại, TTĐMNC là một điểm mới giúp cho con người có thêm một sự lựa chọn, một điểm du lịch hấp dẫn mới của Đồng Nai nói riêng và Đông Nam bộ nói chung. Việc phát triển du lịch tại TTĐMNC cần có sự phối hợp chặt chẽ giữa Giáo phận Xuân Lộc, chính quyền địa phương, các doanh nghiệp du lịch và cộng đồng để khai thác tối đa tiềm năng, đồng thời vẫn giữ được nét linh thiêng và ý nghĩa tôn giáo của địa điểm này.

Lời cảm ơn: Tập thể tác giả chân thành cảm ơn Ban biên tập tạp chí Khoa học và Công nghệ Trường Đại học Nguyễn Tất Thành đã hỗ trợ để bài báo được xuất bản có chất lượng tốt nhất. Trân trọng cảm ơn!

hoach/4262/duyet-quy-hoach-chi-tiet-xay-dung-ty-le-1-500-trung-tam-duc-me-nui-cui-tai-xa-gia-tan-1--huyen-thong-nhat-tinh-dong-nai.aspx.

[7]. Trang thông tin Du lịch giải trí (dulichgiaitri.vn). (2024). Tượng Đức Mẹ cao nhất Việt Nam: Say đắm vẻ đẹp kiến trúc, thiên nhiên. Truy cập từ: <https://dulichgiaitri.vn/tuong-duc-me-cao-nhat-viet-nam-say-dam-ve-dep-kiem-truc-thien-nhien-a192938.html>.

Promoting the value of the Our Lady of Nui Cui Pilgrimage Center to enrich Dong Nai province's tourism products

Ho Luu Phuc¹, Vu Nhat Tan²

¹Tien Giang University

²Ho Chi Minh City University of Culture

Email: Phucluho@gmail.com

Abstract The Southeast region is currently an area with many spiritual tourist attractions, including many Catholic places of worship such as: Our Lady of Binh Trieu Pilgrimage Center; Our Lady of Nui Cui Pilgrimage Center; Statue of Christ the King Pilgrimage Center; Our Lady of Bai Dau Pilgrimage Center; Martyrs' Tomb Church attracting large numbers of visitors and pilgrims annually. Among the above-mentioned locations, Our Lady of Nui Cui Pilgrimage Center, Dong Nai province is currently a Catholic pilgrimage and sightseeing destination with many historical and cultural values that is of interest and has the potential to develop into a strong spiritual tourist destination in the province and the Southeast region. This article introduces the Our Lady of Nui Cui Pilgrimage Center to the construction and diversification of new spiritual tourist destinations in Dong Nai province and the Southeast region.

Keywords Pilgrimage Center; Spiritual tourism; Pilgrimage tourism; Dong Nai tourism; Our Lady of Nui Cui Pilgrimage Center;